

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Danmarks moraliska position. Museum — världsstad.
Av Anna T. Nilsson.De kvinnliga arbetarnas
framtid.Natt över Tyskland.
Av Jo-H.

Sex år.

Av Herbert Lindberg.

Forsvarshuvudtiteln i
riksdagen.

Av Elsa Svartengren.

Vad har hänt?

FÖRSTA MAJ HAR FIRATS — allt efter råd och lägenhet och världs-åskådning — i hela Europa. I Sverige gav statsministern ut den gamla parollen *Land skall med lag byggas* och talade strängt mot bolsjevismens och fascismens smittohärdar; i det socialdemokratiska första maj-manifestet hette det *Mot våld och diktatur — för demokrati och frihet*. Demokratins försvar dominerar uttalandena i tidningarnas pressklippssvdelningar.

I Tyskland firades den nya regimens första maj såsom det Nationella arbetets dag med kolossala människomassor samlade kring Hitler. Rikskanslerns utläggning av det nationella återuppbyggandets program innebar mindre ekonomiska än psykologiska punkter: Vårt främsta mål är kamp för det nya politiska tänkesättet och den nya politiska tron. Vi betrakta det som vår uppgift att befria folket från det mindervärdighetskomplex, som på konstlat sett inympats i detsamma, sade han.

I Wien förbjöd regeringen med vapenmakt den socialdemokratiska demonstrationen att marschera in i stadens centrum. I Köpenhamn demonstrerades för första gången på åtta år — inför det svarta världslaget.

Och i Moskva uppvisade arbetarklassen sina »stärkta försvarskrafter» — väldiga kolonner av beväpnade arbetare.

DET YPPAR SIG SVARIGHETER för riksdagens välfärdsutskott att lösa sin nätta uppgift — hela krisprogrammets anpassning efter alla partiers krav — och Örebro-Kuriren har framkastat tanken på en urtima riksdag till hösten, för att vinna andrum, medan frågan om ett politiskt regimskifte, regeringens fall på sin arbetslöshetspolitik, åter diskuteras. Men lösenordet i den politiska diskussionen heter nu varken uppskov eller regeringens kris, utan anpassning. Efter vem? Man emotser utskottets arbetsresultat fortfarande med spänd förväntan.

TYSKLANDS EXEMPEL börjar följas i Sverige, Nationella Ungdomsförbundet bildar kampgrupper av särskilt utvalda, offensivt besjälade, medlemmar, som ha till uppgift att i stålgrå uniformskjortor med uppjudande av sina yttersta krafter bekämpa »marxismen». Det blinda efterhärmandet av den tyska taktiken utan några av dess faktiska förutsättningar verkar inte mycket begävat.

DE TYSKNATIONELLA FÅ SITTA EME LLAN vid nationalsocialismens landvinningar. Andre Stahlhelmsledaren Düsterberg har avskedats sedan förste ledaren Seldte och flera med honom övergått till nationalsocialismen. En tysk nationell tidning har förbjudits för kritik mot de nationalsocialistiska ministrarna.

Den tyska fackföreningsrörelsen har upplösts, alla dess lokaler besättas och ledarna föras bort — men så har Hitler dig. Den italienska metoden tycks passa bra.

DATUM HAR FASTSTÄLLTS för den ekonomiska världskonferensen. Den tolfte juni skall den öppnas av Englands konung i London.

Veckovakten

Den ekonomiska världskonferensen.

Programmet för den ekonomiska världskonferensen har blivit aktuellt i och med det slutliga fastställandet av en viss dag för konferensens öppnande — som bekant den 12 juni i London. I sina huvuddrag innehåller programmet behandling av penning- och kreditpolitik, valutavårigheter, prisnivå och kapitalrörelserna samt frågor om produktion och handelsutbyte med särskild hänsyn till tullpolitik samt olika slags förbud och andra hinder för den internationella handeln.

I det förslag till dagordning, som avgivits av Nationernas förbunds expertkommitté framhålles hur världsförådraden av jordbruksprodukter och andra råvaror växa, medan den industriella produktionen nedgått i vissa industrier ända till 10 % av deras kapacitet, och hur arbetslösheten under dessa abnorma förhållanden omfattar åtminstone 30 miljoner människor, familjer och andra beroende icke medräknade. Expertkommitténs programkast går ut på *ekonomisk avrustning*, d. v. s. en avspänning av de onaturligt skärpta penning- och handelspolitiska åtgärder, som nu pressa det internationella samarbetet.

Första maj.

Det var en mångfald av händelser och mänskliga livsytringar som uppfyllde Valborgsmässoafton och första maj — en segrande vårs alla underbara överraskningar och trollkonster med människor och växter och djur, en värmande sol, tusen sköna värkanslor och festligt firade traditioner. Men dagens kärna låg i alla fall innesluten i förstamajdemonstrationerna, där den rekordartade tillslutningen av både deltagare och åskådare riktigt lade i dagen, vilka levande problem som just nu ha mänskligheten i sitt våld.

När man omedelbart efter det första standardet med *Vi vilja stödja regeringens arbetslöshetspolitik* och den första imponerande musikkåren i socialdemokraternas led, fick se de hemmavarande av regeringens ledamöter i sina snygga demonstrationskläder helt allvarligt vandra ut mot Gärdet, blev man första gången slagen av det uppgörelsens allvar, som sedan inte släppte en på hela kvällen. När landets lagliga regering går främst i samhällsoppositionens manstarka tåg, till kamp för en bättre tid, då är det inte längre fråga om de undertrycktas nyväckta och kampglada attack mot i synden sovande samhällsförtryckare. Då — om inte förr — måste självranakans allvarliga stund ha kommit, där man demonstrerar lika mycket för att stärka sig mot världsmakter inom och utom en själv som mot konkreta politiska motståndare. Och den situationen är säkerligen inte lättare att klara än den var, när de första demonstrationerna en gång för ett halvt århundrade sedan satte det borgerliga samhällets förakt, förfärrar och övermod i rörelse. Tvärtom. Striden måste ju växa med de vunna målen.

1933 års förstamajdemonstration i Stockholm var till det yttre mycket välorganiserad, fredlig och hovsam. Den hade oklanderliga musikkörer. Efter varje grupp av fanor gick ett led arbetarsamariter i nya gula mössor, beredda att erbjuda sina tjänster. Den ståtliga

För att bli av med den invecklade och besvärande reglering som på olika områden tillkommit i avsikt att skydda de nationella intressena väntar man nu av Londonkonferensen ett verkligt freds-fördrag. Om detta försök skulle misslyckas, säger expertkommittén, skulle det inte framstå som följden av någon oundviklig naturlag utan vara att tillskriva bristande vilja och intelligens hos människorna.

Sedan detta program lades fram har ju Washingtonsamtalen mellan Roosevelt och MacDonald utformat sina punkter som, ehuru ännu mycket allmänt hållna, i någon mån konkretiserat den blivande diskussionen. I den sista av dessa punkter heter det att det är slutligen nödvändigt att *undvika ett upprepanande av de katastrofala misstagen i det förflutna*.

Alltså, en ny handelspolitik, gemensamma penningpolitiska aktioner, en moderering av det nät av restriktioner som hämmar handeln.

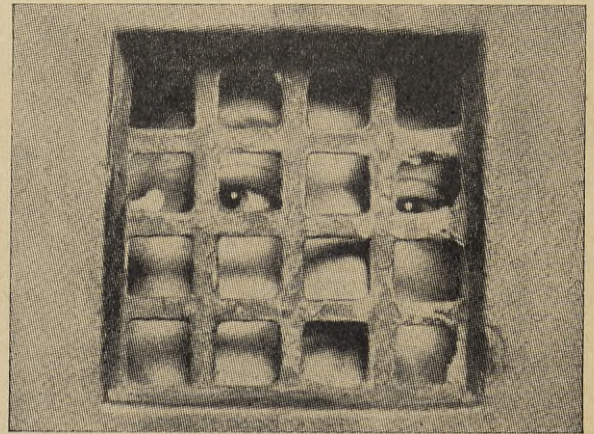
Världen hoppas mycket av den stundande konferensen. Det är som om man i dess faktiskt beslutna sammankallande såge en ljusning.

uppvisningen av arbetartidningar, som var ett nytt inslag i demonstrationståget, gav ett starkt intryck av att det var en i det bestående samhället väl inarbetad och orienterad klass, som firade sin mönstringsdag. De på allehanda sociala detaljer ingående *Vi kräva* verkade i stort sett föga omstörtande och det var en påfallande tystnad över de täta leden.

Men under de två timmar som det tog, innan de sista kommunisterna marscherat förbi och socialdemokrater, syndikalister, anarkister, k- och s-kommunisterna intagit sina respektive kullar på Gärdet för att lyssna till sina ledares förkunne, hann man bli genomträngd av ödesstämningen. På er människor, som marschera för frihet, rättvisa, arbete och bröd beror den gryende framtiden, på er störrande, skämtande, småskrattande eller gripna åskådare — på er handlingskraft, er målmedvetenhet, ert ansvarskänsla, ert önskan — om vi skola gripas av den hotande kulturnedgången i diktaturens inbördesstrider eller smälta samman ansträngningarna för en rättfärdig framtid i en stor och samfällid insats.

I de olika partiorganens rapporter över måndagens förlopp ljuder, efter konstaterandet av det egna partiets frammarsch och lyckosamma utveckling, i en samfällid kör maningen, att inte låta arbetet stanna vid en parad och en tradition, utan att gjuta ständigt nya och levande krafter i orden och gärningarna. Detta måste också vara lösenordet för den demokrati, som är värd att kämpa för och som vi trots alla nederlag inte ha förlorat lusten att experimentera med. En ny samling, en ny målsättning varje dag och på varje post för varje enskild människa. Men med vägen ständigt öppen mot det kollektiva medvetandets kraftkällor och en samfällid uppmarsch för den hägrande nya tid, som ständigt formas under våra händer.

Casas.

Ruth Tångendal-Persson:**Lagens udd och den politiska tryggheten.**

Fången. (Foto: Henri Manuel, Paris.)

En socialdemokratisk journalist skildrade nån gång i föl eller förföl ett samtal, han haft med några finska partikamrater. Finnerna hade gjort jämförelser mellan den finska och svenska socialdemokratiens ställning och inte dolt sin avund över de svenska kamraternas stora möjlighet, att verka i de demokratiska idéernas tjänst. Härvid hade en av dem emellertid yttrat något, vars innebörd föreföll — mig åtminstone — vara så mycket som: men går ni männe inte väl mycket med tummarna i ärmhålen och gottar er i glansen av tanken: Vi ha makt, vi ha makt. — Slutklämmen på yttrandet var ett varnande: Men även vi hade en gång makt.

I år kan man i Tyskland uttala samma varningsord. Och turen kommer väl så småningom också till andra länders maktägande att för sin del konstatera: även vi hade en gång makt.

Det är säkert också riktigt, att uppslutningen kring diktaturerna bottnar i den samhällsföreteelse, som den finska socialdemokraten enligt sin svenske partikamrat den gången antydde. — Hade partierna kämpat för något utöver makten, att behärska varandra, skulle tillståndet i världen i denna stund inte ha varit det kaos det är. Så kan man säga. Och man gör det också.

Men finns egentligen förutsättningen för att samhällslivet skall kunna bli till något utöver denna kamp om makten?

Samhällsgruppernas åskådningar och åsiktsriktningar uppstår ju ur de samhällsförhållanden vari de olika grupperna leva. Men lagen rymmer ingen möjlighet till en automatisk avveckling av ett för någon grupp olämpligt levnadsförhållande. Hur mycket samhället än demokratiserats så är lagens udd dock i alla fall riktad mot individen till värn för någon maktägande.

En maktägande grupp, vare sig den då behärskar en kommun eller en stat, kan under försöken att utifrån sin synpunkt uppordna samhällsangelägenheterna för andra skapa levnadsförhållanden snart sagt hur vidriga som helst. Dessa andra ha dock ingen annan möjlighet att kom-

ma tillrätta därmed än att genom en politisk kamp eller kupp försätta sig själva i maktställning. Det kan helt enkelt endast bli tal om ständig kamp för tillfällig makt. Och för detta förhållande kan nog egentligen varken den ena samhällsgruppen eller den andra göras direkt ansvarig.

Ginge det emellertid för sig, att åstadkomma en lagstiftning, som riktade sig inte mot den enskilde samhällsmedlemmen — som vår nuvarande på grund av strafflagstiftningen ju gör — utan mot *samhällsförhållanden*, så skulle det kunna bli möjligt, att för varaktig tid skapa politisk trygghet och få den kraft som nu ödes i maktstriderna frigjord för andra ändamål.

Alldeles omöjligt att åstadkomma en sådan lagstiftning kan det inte vara. Fatigdomen, lagbrotten, sjukdomarna — de fysiska såväl som de psykiska — är säkra utslagsgivare för samhällsliga missförhållanden. Och om vid konstaterandet av någon dess förekomst den kommun, det företag, den kyrka eller krets, som vore att betrakta som närmast ansvarig för fallet, finge sig tillställt ett påpekande med uppfordran till rättelse så skulle med all säkerhet vår strävan att komma till rätta med samhällsproblemen, få en helt annan karaktär än den nu har.

Medvetandet om möjligheten att kunna ådraga sig ett sådant påtalande av omständigheterna i samband med exempelvis något vansinnesfall eller självmord eller med anledning av någon medmänniskas förbrytelse, skulle omöjligt kunna verka annorlunda än skärpande på den sociala ansvarskänslan, och väckande av en sådan där den av någon anledning inte var tillfinnandes. Dessutom skulle en sådan lagstiftning föra med sig det goda, att lagbrytaren efter utståndet straff inte finge anledning känna sig som intoge han en särställning till samhällets övriga medlemmar. Och bara det vore en god sak.

Att på partistridernas väg skapa den samhällstrygghet, som är huvudvillkoret för en utveckling mot högre kultur, går i varje fall inte. Vi måste ge oss i kast med att söka andra vägar medan tid ännu är.

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet**UPLANDSKUBBEN**

I hygienisk förpackning hos Eder handlande.

Undvik efterapningar!

Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgri lördag.
Triedwaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

Stockholms Yngre Tandläkares
Förening.

Kvinnliga tandläkares klinik.

Ad. Fredr. Kyrkog. 1 (v. Sveavägen)
Leg. tandläkarna Astrid Gyllen-
creutz, Ingrid Huss, Ruth Öbrling.
Tid pr tel. 20 03 73. Särskild mot-
tagning för barn (tandl. Huss.)
Månd., onsd., fred. 3.30—6.

Klockarebolagets

(f. d. Wissnells, etabl. 1818)
Begravningsbyrå & likkistfabrik
Fabrik och utställning:
Skepparegatan 39
Telefoner: 67 34 36 = 61 20 98
Efter affärstid: Enskede 29 30
Filialet: Agnegatan 40. 53 35 28
St Paulsgatan 15. 40 30 87
Ombud för Sv. Eldbegängelseföreningen

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen
av de avlidnas stoft. Upplysningar om
eldbegängelsen lämnas å

Svenska Eldbegängelseföreningens
(S. E. F:s) Stockholmsavdelnings byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. N. 22 80.
Vardagar kl. 9—4, lördagar 10—2.

Medlemsavgiften i föreningen är en gång
för alla: för medlemmar i Svenska Eld-
begängelseförsäkringskassan Kr. 3:—,
för i annan begravningskassa inskrivna
Kr. 5:— samt för andra Kr. 10:—.
Föreningens tidskrift »Ignis» Kr. 2.50 pr år
(åtta nr.)

Medlemskap i Sv. Eldbegängelseförsä-
kringskassan befriar de efterlevande från
kostnader och bestyr med den dödes
begravnings. Läs premiet.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inakord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., värek.
Tel. 778 24.

Liliesjöös

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:
Fridhemsgatan 16 — Tel. 50 59 82.
Hantverkaregatan 85 — Tel. 50 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. 31 70 25.

Aderbräckstrumpor — Hålfotsinlägg
— Maggördlar — Bräckband — Sa-
nitets- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

SKÄNK TILL

"Små Smulor"

(Stadsmissionens Upphandlingscen-
tral) avlagda kläder och skor, möb-
ler, linne- och andra persedlar, bö-
cker, papper, lump m. m., och Ni
hjälp oss att bereda hjälp och ar-
bete åt nödställda. Tel. 50 88 90.

Den 6 Maj 1933.

Danmarks
moraliska
position.

Det kan tyckas som om det vore
en hopplös sak att ens försöka be-
stämma valören och sammanhanget i
vad som nu sker i världen.

Inte bara att det är för väldigt för
oss. Att vi inte ännu hunnit fatta
vad det betyder att vi hädanefter
måste införliva med vår tillvaro det
faktum att vi egentligen ingenstans
kommit på de sista tusen åren. Men
också därför att just nu allting kan
sagas, omvärderas, påstås, och att
det inte finns någon slags gemen-
sam grund eller värderingsnorm, vil-
ken man kan hålla sig till under me-
ningsutbytet med olikfärdande.

Med denna reservation skulle vi i
alla fall vilja göra ett försök att klara
upp en detalj i dessa de sista dagar-
nas snabba och ödesdigra historia.

Hastigt och lustigt har man här hos
oss velat slå fast, att den nazistiska
privatattacken mot Danmark möjlig-
gjorts genom den s.k. bristande för-
svarsviljan i detta land. Det faktum
att Danmark allvarligt varit betänkt
på avrustning skulle övat en så
oemotståndlig lockelse på nazis vilda
mod, att dessa vågade sig på att bör-
ja tala om att återställa sin gräns
med Danmark sådan den var före
fredsfördraget eller kanske skjuta
upp den ännu litet högre. Sens mor-
alen blir den att Sverige måste öka
sitt försvar för att sätta sig i respekt
mot eventuella fiender. Man hoppas
också att Danmark skall ha förstätt
varningen och stärka sin gräns till
skydd mot det oberäknliga Tysk-
land.

Detta resonemang är falskt. Tysk-
land vägrar ju framför allt erkänna
gränsen mot det väl rustade Polen
som har Frankrike, Europas största
militärmakt till bundsförvant. Vi få
lov att vara något så när rättvisa mot
nazis, det är inte bara försvarslöshe-
ten som attraherar dem. Men om
Polen icke skrämmer dem, Polen,
som nästan är explosionsfärdigt av
rustningar, hur skulle då Danmark
med uppjudande av alla sina resur-
ser kunna hejda ett Tyskland om det
vore beslutet att tvinga det att åter
ge upp Sönderjylland?

Man har invänt att nazistiska ska-
ror skulle kunna obehindrat sätta sig

i besittning av ett stycke av det för-
svarslösa Danmark utan att tyska
regeringen behövde ta den chikanen
att gå till krig och att alltså risken
för en privatkupp vore stor för ett
avrustat land. Man kan naturligtvis
tänka sig allting, även att privata
band börja stjåla landstycken i
gränsområdena och att en stat tar
emot och behåller tjuvgods. Men vi
veta ju att det radikalaste danska av-
rustningsförslaget alltid förutsatt
nödvändigheten av att polismässigt
skydda gränsen just mot lösa hopur,
mot eventuella oroligheter, ehuru
man egentligen inte tänkt sig att de
skulle förekomma i fredstid. Det är
bara krigsmässige opgaver, som man
ansett orimliga för den danska neu-
tralitetsvakt. Och att det resone-
manget är riktigt står nog oomkull-
runkeligt fast, även i dessa tider, då
allting vänds upp och ner.

Det är utan något tvivel så, att det
är försvarsnihilisten Hörups förakta-
de politiska arvtagare: radikale
venstre och socialdemokraterna som
räddat Danmarks position i denna
stund.

Vad är den största faran för Dan-
mark? Jo, de tyska nazisterna inom
dess egna gränser! Nå, tänk oss då
hur det skulle varit om de räknat så
och så många tusen fler än de nu
äro! Och det skulle de otvivelaktigt
ha gjort om våra försvarsvirares
medbröder i Danmark, den danska
försvarshögern, fått sin vilja fram,
när gränsregleringen diskuterades.

Hela världen betraktade Tyskland
som slaget efter världskriget — ett
stort och ödesdigert fel. Endast
Danmarks försvarsnihilister, dessa
som nu tillvitas bristande psykolo-
gisk insikt, fattade risken av att dra
allt för stor fördel av en besegrad
makts tillfälliga vanmakt. Kanske
var det just för att de inte räknade
militärt som de inte föllo som alla
andra för frestelsen att övervärdera
betydelsen av ett militärt nederlag. I
samma linje med denna klokhet låg
naturligtvis den humana och kultive-
rade uppfattningen att också en na-
tion måste handla så som rätt och
billigt är — som en individ med
självaktning gör — även om tillfälli-
gheterna ge den en möjlighet att gå
utanför rättens och billighetens
gränser.

Tack vare Danmarks politik vid
gränsflyttningen har Danmark nu:
för det första en god politisk posi-
tion, för det andra en oangriplig mo-
ralisk position, något som trots allt
icke är att förakta.

Och det är av detta vi borde ta
lärdom här i Sverige, om vi vore visa.

Från riksdagsläktaren.

Onsdagen den 26 april behandlades i
båda kamrarna Statsutskottets utlä-
tande beträffande utgifterna under riks-
statens fjärde huvudtitel, innefattande an-
slagen till försvarsdepartementet.

Skytteanslaget var alltså under debatt
igen. K. M:t hade föreslagit att det
nuvarande anslaget, 280,275 kronor,
skulle helt indragas, men statsutskottet
hade föreslagit att den frivilliga skytte-
rörelsen, trots de dåliga tiderna, skulle få
82,900 kronor, d. v. s. lika mycket som
all övrig idrott tillsammans. Det blev
nästan en liten sensation i Första kam-
maren, då till hr Generalkrigskommissa-
rien Widell, som talade för utskottets för-
slag, slöt sig socialdemokraten Richard
Lindström som höll ett längre tal, vari
han sökte bevisa att han, när han röstade
för anslaget, i denna sak hade samma
synpunkt som Branting och Thorson en
gång haft.

Det är och kommer alltid att bli de
svenska socialdemokraternas ömma punkt,
dessa oklara deklamationer som då och
då dyka upp även från ledande röster
inom partiet. De svenska pacifisterna
måste få en känsla av hemlöshet inom
partiet, så snart diskussionen föres in
under fjärde huvudtiteln.

Om det blir något anslag eller ej till
skytte är ännu ovisst, då Första kam-
maren röstade för anslaget och Andra kam-
maren för K. M:t förslag och frågan går
till gemensam votering.

En hemlös pacifist kan heller icke säga
att han blev styrkt i anden ifråga om
något allvarligare samarbete, av social-
demokraten Törnkvist, som skulle bemöta
en kommunistisk motion, beträffande änd-
rade avtösningsbestämmelser för militära
befattningshavare på övergångsstat. Stats-
utskottets utlåtande i anledning av den-
na motion blev utgångspunkten för en
långvarig och ibland ganska personlig de-
batt mellan de olika partiernas repre-
santanter, som alla sökte bevisa att han

Från läktaren
i Oudhs
parlament.

Mr E. Stanley Jones är en amerikansk
missionär som känner Indien bättre
än kanske någon västerlänning. Under
en åttaårig verksamhet där kom han i be-
röring med alla folkklasser, även de
höga och mest bildade. Sina erfaren-
heter har han samlat i en bok som han
kallar: »Indien inför Kristus», där han
ger många intressanta bilder även från
andra områden än missionsfältet.

Så berättar han att han en dag satt i
parlamentet i Oudh och hörde på en de-
batt om kvinnans politiska rösträtt. Par-
lamentsbyggnaden är ett magnifikt pa-
lats, som tillhörde den siste mohamme-
danske konungen av Oudh, ägare till tre-
hundra sextio fem hustrur och många pa-
lats. När han blev kristen, skänkte han
denna sin haremsbyggnad till parlamen-
tet. På läktaren satt en grupp unga kvin-
nor från Isabella Thoburns ansedda läro-
verk, från vilket flickorna kunna fortsätta
sina studier vid högskolor och universi-
tet. Under debatten hänsyttade talarna
gång på gång på deras närvaro och det
intresse de visade genom att följa en stor
politisk fråga på dess rätta forum. Bl. a.
yttrade en talare: »Vi måste ge dem röst-
rätt — se vilka det är som se ned på oss». Hinduer och mohammedaner antogo en-
hälligt lagförslaget.

Är det parlamentens eller kvinnornas
fel att detta lagförslag icke blivit enhälligt
antaget i varje parlament, som haft
att ta ställning till detsamma?

Jenny Richter Velander.

Helår 3: —

Clarté

Organ för
de fritt
socialistiskt
intellektuella.

Adress:
CLARTÉ, Lilla Nygatan 4,
Stockholm.

Postgirokonto 2874.

Undertecknad prenumererar härmed
å Clarté 1933 och insätter samtidigt
kr. 3:— här för å Edert postgiro 2874,
att sändas mot postförskott (stryk det
som ej önskas)

Namn

Adress

Vete-Katten's
Bageri
och Kafferum

Kungsgatan 55
Klara Norra Kyrkogata 26
Stockholm. Tel. 20 84 05.

Lucks kaffe special

Bagarstugan

HORNsgATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GÖTgATAN 52 " " 33390

trots allt, representerade det rätta freds-
intresset. Hr Törnkvists inlägg måste an-
ses som synnerligen svagt. Att han ta-
lade med hög röst kan ju inte märkas i
protokollen. De kommunistiska talarna
hrr Kilbom, Andersson och Flyg röra sig
faktiskt säkrare i denna fråga. Sedan
de båda Sillénkommunisterna också kom-
mit in i diskussionen flöt det hela fram
på nattkröken så långt bort från utgångs-
punkten att hr Lindman, som för den kväl-
len åtminstone inte haft anledning prata
bort sig fann sig föranlåten fråga: Vet
herrarna vad herrarna diskuterar om? Jo,
om motionen nummer 146.

Och beträffande den, hade utskottet
hemställt att den icke till någon riksdag-
ens åtgärd måtte föranleda. Andra kam-
maren biföll utskottets förslag.

Annars måste man anse att motionen
innehöll flera förnuftiga besparingsför-
slag, bl. a. att officerare på övergångs-
stat, som ju i de flesta fall ha andra av-
lönade poster, men ändå ha en inkomst
från staten av omkring 5,000 kronor skulle
kunna få sina löner reducerade med några
procent till förmån för statens arbetare
med lägre inkomster. I sammanhang där-
med upplystes från kommunistiskt håll att
arbetarna vid t. ex. gasmaskfabriken vid
Akers krutbruk tjäna 24 kronor i veckan,
sedan skatten blivit avdragen. Tänk
själv! Vidare frågade hr Andersson (K.)
vad det finns för anledning till att från
truppförbandens förråd utlämna persed-
lar till landstormens ungdomsavdelningar.
Dessa fascistorganisationer kostar på
grund av detta förfaringsätt staten år-
ligen tusentals kronor.

Men som sagt, hr Törnkvist, som för
aftonen förde socialdemokraternas och ut-
skottets talan var icke intresserad av
några besparingsåtgärder i den av hr An-
dersson föreslagna riktningen. I de flesta
av 4:de huvudtitelns övriga punkter bifölls
också regeringens förslag utan debatt.

Hr Flyg, som inte ännu fått sin per-
sonliga upplåtning korrigerad i något ut-
skott, framkastade en icke omotiverad
förmodan att socialdemokraternas parti-
vänner i Tyskland, om de nu hade yt-
trandefrihet, skulle kunna lära sina par-
tivänner i denna kammare åtskilligt om
hur det går, när man är med om att be-
vilja anslag till militärväsendet.

Elsa Svartengren.

Oförskämt?

I min socken har arbetslösheten ej va-
rit aktuell förrän just nu, och vid ett
tillfälle 1922.

Nittioniohundra tjugutvå satt en deputa-
tion av arbetslösa på ett av fullmäktiges
sammansättningar och väntade på att deras
sak skulle behandlas. Omsider framåt
kvällen blev ärendet behandlat, det var
en förfrågan om socknen kunde sätta
igång något arbete. En av fullmäktiges
ledamöter talade i saken och sade:

— Jag finner det helt enkelt oförskämt
att socknen ska besväras med dylikt.

Nu i veckan, elva år efteråt, sitter åter
en deputation av arbetslösa på ett av
fullmäktiges sammansättningar och väntar på
besked i en liknande fråga.

De arbetslösa nu är mest ungdom, tju-
go och tjugotvååringar.

En fullmäktigeledamot reser sig ånyo
som för elva år sen och säger — jag
tycker det är oförskämt att besvärta sock-
nen med dylikt, socknen har så mycket
utgifter.

Något vidare uttalande, för eller emot,
blev det ej.

Den unga deputationen gick hem igen.

Moa Martinson.

Herrsåtra Internatskola, Carlberga, Södertälje.

8-klassigt flickläroverk under K.
Skolöverstyrelsens inspektion. Nor-
malskolekompetens.

Undervisningen bedrivs i enlig-
het med moderna psykologiskt-peda-
gogiska metoder, avseende att —
inom kursplanens ram — befördra
en på anlag och intresse grundad
självverksamhet, ledande till koncen-
trerat, målmedvetet arbete. Skolan
strävar också efter att ge sina elever
ett gott hems kärleksfulla och indi-
viduella omvårdnad. Det praktiska
arbetet, skolkök, vävning o. s. v., av-
passas till sin omfattning efter elevernas häg och läggning.

Skolans läge är vackert, luften synnerligen starkande och terrängen lämp-
lig för härdande friluftsliv.

Barn till utlandsvenskar mottagas gärna.

Redogörelse genom ANNA SUNDIN. Tel. Södertälje 532.

Sex år.

En allmänt betrodd och aktad tjänsteman försöker stora summor av skattemedel och känner sig lite kuslig. Vilken dag som helst kan hans transaktioner upptäckas. Han är glad åt livet och åt friheten och vill ogärna krypa in i ett dystert fängelse under årtal. Han tar sitt parti, rymmer landet och lyckas efter diverse både angenäma och oangenäma upplevelser kränga sig ner till Columbia. Här känner han sig säker för upptäckt och bereder sig på att tillbringa sina återstående dagar tämligen bekymmersfritt. Men rättvisan vakar och en vacker dag när honom lagens obarmhärtiga hand — han blir häktad och återförd till sitt ålskade fädernesland.

Detta är ingressen i förra landsfiskalen Erik Granlunds bok »Sex år». Som de flesta andra har han förut föga reflekterat över vad ordet fängelse innebär. Han har häktat och införpassat massor av bovar i sin dag, men först när han själv får dela deras öde får han upp ögonen för vad svensk straffverkställighet vill säga och för den efterblivenhet som på detta område vidlåder hela systemet — en massa onödig grymhet och orättfärdighet, som staten till ingen nytta gör sig skyldig till gentemot de stackars människovarelser, som på ett eller annat sätt brutit mot statens lagar — och blivit ertappade.

Straffets uppgift är ju — där det ej är avsett att verka avskräckande eller oskadliggörande — att verka förbättrande på individen, att söka återföra honom till samhället som en fullgod människa genom att vänja honom vid regelbundet arbete och på annat sätt ge honom moraliskt bistånd att för framtiden kunna föra ett hederligt liv. Särskilt i modern straffrättslitteratur betonas det att rättsutvecklingen lett till ett allt starkare beaktande av denna senare synpunkt.

Det låter så vackert det där om individens förbättrande och sedliga nyskapande. Men hur förhåller det sig i verkligheten? Granlund har i sin bok avslöjat

en massa humbug som vidlåder det svenska straffverkställighetssystemet. Särskilt de längre frihetsstraffen anser han direkt motverka fångens omskapande till en socialt tänkande och handlande varelse. Genom att avstängas från kontakten med det levande livet, förlorar han sinnet för livets realiteter och blir dåligt i stånd att åter ta upp kampen för tillvaron. Om en fånge redan är en förhårdad brottsling förmår ej fängelset kväva hans brottsliga böjelser utan bidrager endast till att utveckla dessa, och om han, när han kommer till fängelset är relativt oförfärdad, blir umgänget med de andra mera förhårdade brottslingarna ödesdigert för honom genom att hans uppfattning om rätt och orätt grumlas.

Hans vilja att en gång bli en hederlig och rättskaffens människa undergrävas så småningom i den osunda atmosfär, som fängelset erbjuder.

Detta är endast några av de synpunkter, som författaren gör sig till till för. Ingen värmeledning annat än i arbetsrummen — hu, så kallt! — men museets skapare och föreståndare, direktör Paul Ollet, som har vänligheten att förevisa, får sin åhörare snart brinnande i anden över de stora perspektiv, som upprullas för världens samarbete.

Data äro i korthet följande: 1895 började han — han var oberoende av förvärvsarbete — ett Internationellt Bibliografiskt Institut med i dag en kortkatalog — icke böckerna själva — av 15 miljoner bok- och tidskriftstitlar, jämte korta innehållsbeskrivningar, efter ett system, som möjliggör världssamarbete. Tio år senare lades grunden till ett bibliotek, som dock till stor del består av en million otränkta manuskript, 1910 bildades en förening för samarbete mellan alla världens olika föreningar och grundlades det nuvarande internationella museet. Bildandet av Nationernas förbund gjorde emellertid att många föreningar förlade sina byråer till Genève och endast två till Bryssel och på ett möte mellan de förnas representanter tror jag att det endast var den judiska kvinnoföreningen som röstade för Mundaneums förflyttande till Genève. 1929 bildades likaväl en kommitté med uppgift att få till stånd en Cité mondiale, en världsstad — med ett världsuniversitet och ett världsmuseum, uppbyggda på Palais Mondial's samlingar — där folkens samarbete skulle få ett centrum, på vetenskapligt fri grund och för världens framtid. Belgiens regering och staden Antwerpen ha ställt i utsikt att lämna världsstaden ett område på 3,000 hektar vid andra sidan av floden i Antwerpen och projektet börjar ingå som en del i diskussionen om åtgärder mot arbetslösheten.

Nationernas gala, där de nationella intressena skola tillgodoseas, komme väl i viss mån att likna en internationell utställning. Nationella minoriteter, vare sig de nämnas eller ej i Versailleskontraktet, skulle ha rätt att vara med. De internationella organisationernas gata bleve bebyggd eller förhyrd av de stora syndikaten, trusterna, handelskamrarna, arbetarörelserna, djurskyddet, de stora olika föreningarna, kvinnorörelsen, allt möjligt internationellt. Även religionerna skulle någonstades bli representerade. Där dessa gator mötas ligger så Mundaneum, universitet och museum, och eventuellt andra institut. Omkring denna så att säga konstgjorda del växer sedan på ett naturligt sätt upp en stad med parker, hus, hotell, konstutställningar, sportpalats etc. En koncentrerad världsbild presenterar sig för de studerande. Hur det övriga utbytet och samarbetet skulle ske lämnas här tillsvidare åsido.

»Före kriget», sade direktör Ollet, »kunde man särskilja fredsörelsen som något för sig. Nu vilja alla folken fred. Livet är fredsörelse, samarbete.» Alldeles som en illustration kom här en liten

H. Lindberg.

Erik Granlund: Sex år. Tidens förlag. Kr. 6:50.

Museum — världsstad.

I Parc du Cinquantaire i Bryssel ligger ett väldigt museikomplex. Den resande, som tilläventyrs kommit till Bryssel för att se Palais Mondial, Världspalatset, och icke finner några upplysningar om museet varken i resehandboken eller hos vakthavande poliskonstapeln, men har adressen: Parc du Cinquantaire, tycker kanhända att alla dessa stora och välhållna samlingar av spetsar, möbler, porslin, vapen, undervisningsmateriel m. m., som museet innesluter, göra skäl för ordet »mondial», men så är det emellertid inte. Bakom det egentliga museet tillkännager en anspråkslös pappskiva att där är ingången till Mundaneum.

Man ser genast skillnaden — här är någonting i vardande, något, som söker sin väg framåt med relativt små medel. Ingen värmeledning annat än i arbetsrummen — hu, så kallt! — men museets skapare och föreståndare, direktör Paul Ollet, som har vänligheten att förevisa, får sin åhörare snart brinnande i anden över de stora perspektiv, som upprullas för världens samarbete.

Data äro i korthet följande: 1895 började han — han var oberoende av förvärvsarbete — ett Internationellt Bibliografiskt Institut med i dag en kortkatalog — icke böckerna själva — av 15 miljoner bok- och tidskriftstitlar, jämte korta innehållsbeskrivningar, efter ett system, som möjliggör världssamarbete. Tio år senare lades grunden till ett bibliotek, som dock till stor del består av en million otränkta manuskript, 1910 bildades en förening för samarbete mellan alla världens olika föreningar och grundlades det nuvarande internationella museet. Bildandet av Nationernas förbund gjorde emellertid att många föreningar förlade sina byråer till Genève och endast två till Bryssel och på ett möte mellan de förnas representanter tror jag att det endast var den judiska kvinnoföreningen som röstade för Mundaneums förflyttande till Genève. 1929 bildades likaväl en kommitté med uppgift att få till stånd en Cité mondiale, en världsstad — med ett världsuniversitet och ett världsmuseum, uppbyggda på Palais Mondial's samlingar — där folkens samarbete skulle få ett centrum, på vetenskapligt fri grund och för världens framtid. Belgiens regering och staden Antwerpen ha ställt i utsikt att lämna världsstaden ett område på 3,000 hektar vid andra sidan av floden i Antwerpen och projektet börjar ingå som en del i diskussionen om åtgärder mot arbetslösheten.

Nationernas gala, där de nationella intressena skola tillgodoseas, komme väl i viss mån att likna en internationell utställning. Nationella minoriteter, vare sig de nämnas eller ej i Versailleskontraktet, skulle ha rätt att vara med. De internationella organisationernas gata bleve bebyggd eller förhyrd av de stora syndikaten, trusterna, handelskamrarna, arbetarörelserna, djurskyddet, de stora olika föreningarna, kvinnorörelsen, allt möjligt internationellt. Även religionerna skulle någonstades bli representerade. Där dessa gator mötas ligger så Mundaneum, universitet och museum, och eventuellt andra institut. Omkring denna så att säga konstgjorda del växer sedan på ett naturligt sätt upp en stad med parker, hus, hotell, konstutställningar, sportpalats etc. En koncentrerad världsbild presenterar sig för de studerande. Hur det övriga utbytet och samarbetet skulle ske lämnas här tillsvidare åsido.

»Före kriget», sade direktör Ollet, »kunde man särskilja fredsörelsen som något för sig. Nu vilja alla folken fred. Livet är fredsörelse, samarbete.» Alldeles som en illustration kom här en liten

Jennifer.

Torborg Ottosdotter: 280 dagar. Lindbergs förlag. Kr. 2:75.

Svenska skolornas fredsörening

och Lärarnes fredsnevnd i Norge utsänder till Den goda viljans dag den 18 maj ett litet häfte som är en skandinavisk edition av en internationell Good Will-tidning för barn. 1932 utgavs denna på franska, tyska, holländska, polska, walesiska, japanska, kinesiska och malajiska. Bland innehållat är en artikel om Fridtjof Nansen, den gode viljes mann av nansenkännaren Jon Sörensen. En sannsaga om ungdomar som »för att hjälpa andra låto sitt liv», av Elisabet Eurén, m. m. Illustrationer av skolbarn. Samtliga dessa Good Will-tidningar äro avsedda att förmedla walesbarnens radiohälsning som i år för tolfte gången går ut över världen. Det innehållsrika häftet kan till ett pris av 25 öre erhållas genom Svenska skolornas fredsörening Lilla Nygatan 4, Stockholm. Vid rekvisition av minst 10 ex. lämnas rabatt. (10—50 ex. lämnas för 20 öre pr st., över 50 ex. för 10 öre pr st.)

Prenumerera på TIDEVARVET

från den 1 maj!
Den kostar till årets slut endast Kr. 4:25.
Insänd avgiften på postgironummer 1544.
Tidevarvets exp., Stockholm 2.

De kvinnliga arbetarnas framtid.

Den iver, olika grupper av manliga arbetare i alla länder ständigt visa att »beskydda» kvinnorna genom att fråntaga dem deras levebröd, är karakteristisk. Man kan ej undgå att tänka, att det är illa för en mänsklig varelse att bli ställd emellan rättvisan och sin egen personliga fördel; ty samvetet hos de bästa människor har lätt för att låta sig förvillas, när deras eget intresse sammanfaller med hävdandet av till synes människovärliga känslor och åsikter.

Detta uttalande göres av den internationellt kända fru Louise De Craene-Van Duuren — medlem av Open Door International — och är hämtat ur en belgisk tidskrift för likställighet, *Egalité*.

Vi citera några brottstycken som en god tankeställare.

Vid sin tillblivelse, år 1919, hade Internationella Arbetsorganisationen fullkomligt förstört sitt uppdrag, fortsätter fru Van Duuren. Detta bestod i att — i så hög grad, som det var möjligt — förbättra arbetsvillkoren för arbetarna av båda könen. Men efter hand blev organisationens uppfattning av problemet trängre. Under sin kamp mot yrkesfarorna vinnlade sig I. A. O. i synnerhet om att skydda kvinnorna såväl som barnen för de faror, vilka vissa sysselsättningar medföra. Oftast tillät man dessa faror existera för männen, de flesta »skyddsåtgärderna» utsträcktes ej till dem, då ju de fordrade frihet att utsätta sig för yrkesfarorna och likaså att förtjäna sitt uppehälle och uppbära höga löner.

Häftet nr 162 t. ex. — av Internationella Arbetsbyråns encyklopedi över den industriella hälsovården, med rubriken »Kvinnornas arbete», låter oss ana en fruktansvärd utsträckning av arbetarkornas s. k. beskyddande.

»Det industriella arbetets skadliga inverkan på den kvinnliga organismen ådagaläggdes genom en hel serie statistiska uppgifter», säger författaren, men tillägger ärligt, att »då det enligt vissa sakkunnigas mening är ganska svårt att styrka denna statistik, torde man böra antaga dess rön blott med vissa förbehåll.» — Alltså?...

Ingen statistik eller annan framställning fäster avseende vid den närmsta orsaken till det industriella arbetets skadliga inverkan på kvinnorna: deras låga löner. Dessa låga löner, det är för sakelsen i alla dess former: den otillräckliga födan och den usla bostaden, de frätande bekymren för morgondagen, frånvaron av all avspänning och glädje.

I det land, som först av alla — alltifrån förra hälften av 14:de århundradet — påfann att »beskydda» kvinnorna genom

skara gossar, 6 till 12 år gamla, för att tala med honom. Museet försåg varje vecka stadens biografier med ett barnprogram och dessa små parvar kommo nu för att klaga över att där var stora pojkar som förde sådant oväsen att man inte hörde vad högtalaren sade. Deputationen hade en viss likhet med de föreningar och småstater som komma till Mr. Henderson i Genève och klaga sina bekymmer. På flera områden iakttog jag att direktör Ollet hade sådan kontakt med livet, med ungdomen. Han är väl själv över sextio år nu.

I varje fall hade jag inte väntat att detta museum och dessa projekt, som jag mest hört omnämnas som rena utopier, skulle göra ett så levande och så imponerande intryck. Så många oväntade, nya sidor! Den som lever, får se. Eller snarare: om Ollet lever, då få vi se. Bryssel 1933.

Anna T. Nilsson.

Aboner på NORGES KVINDER

Utk. 1 g. u. Sendt til Sverige kr. 9:64 pr år.

»Norges Kvinders» program er:

1. Større makt og innflydelse for kvinnene i kommune og stat.
  2. Kamp mot den overhåndtagende materialisme og senkede moral.
  3. Arbeide for et renere og bedre samfund — og en skjerpert rettsopfatning i sedelighetssaker.
  4. Opdragelse av en målbevisst ungdom.
- Abonement kan tegnes vid postkontorene og i brev direkte til ekspedisjonen, Pilestr. 1, Oslo.

Råd och Rön

BLOMMOR

Kistdekorationer o. smakfulla KRANSAR till alla priser.

La fleuriste

MALMFORSG. 4. Tel. 20 52 96, 20 25 50

DAMSKRÄDDERI

»Modèle»

Linnégat. 6^m hiss. Tel. 60 66 80
1:a kl. Syateljé. Även mönster på beställning samt tillklippning o. provning av tyger.

DESINFEKTIONSANSTALTEN

EDV. JACOBSSON, RINGVÄGEN 149, av Kungl. Medicinalstyrelsen auktoriserad desinfektör. Specialitet: Cyanrökning av hela fastigheter. Ensamförsäljare för Tulléx-vätska och Tulléx-Rökblock. Obs! Giftfritt. Kan utföras av vem som helst. Följ noga bruksanvisningen.
Tel. 40 00 21, 43 19 93.

FRUKT och KONSERVER

1:sta klass Fruktaffär

Skepparegatan 96 (ing. fr. Strindbergsg. H. S. B:s hus)

Välsorterat lager av Frukkt, Konjekt, Kaffe, Konserver, Grönsaker m. m. Trots våra billiga priser lämna vi 3 proc. rabatt å alla varor mot 100 kronor i kassakvitton.

Gör oss ett besök — Ni blir belåten!

LJUNGSTRÖMS FRUKT

Tel. 62 09 47.

INREDNINGAR

ynque Lundström dekorerar

KONSERVERAR, FÖRSÄTTAR, INREDER.
Kungsg. 39 Gr 117073

KORGMÖBLER

Kvalitetsutförda Korgmöbler

köper Ni absolut fördelaktigast direkt från tillverkaren.
BARNVAGNSFABRIKEN
Enskede. Tel. Enskede 20 13.

OPTIKER

Ur & Optik

(Petrus Ahlén)
Karlavägen 87. Tel. 62 41 17.
Utprovning av glasögon efter läkarrecept under fullgod garanti utföres av mångårig fackman. — Urreparationer utföres omsorgsfullt.

RIKSKAFFE

Kungshöv's Rikskaffe.

Fritt från koffein o. garvsyra
Smakar som KAFFE men kostar endast hälften.
Hygienisk förpackning. 1/4 kg. 40 öre. —
Hälsokaffe! (Sparkaffe! Prova det!)
Efterfråga hos närmaste affär eller ring 5377 88.
Stockholm. Vi garanterar varan.

VILOHEM

SYSTER ESTERS vil- och konvalescenthem är öppnat Sankt Eriksplan 1, 3 och 4 tr. Soliga, tysta rum.
Läkare — Diet
Telefon: 30 01 04
Föreståndarinnan.

VARJE MUSIKVÄN

köper bäst och billigast alla slags Musikinstrument, Strängar, tillbehör, Grammofoner och Skivor.

Färsta Piraströningar inkomma varje vecka.

Största sortering.
GOTTFR. JOHANSSONS MUSIKKAFFÄR
73 Västerlångg. (Hörn. av Järntorget.)
Stockholm.

Rikt ill. priskurant gratis och franco.

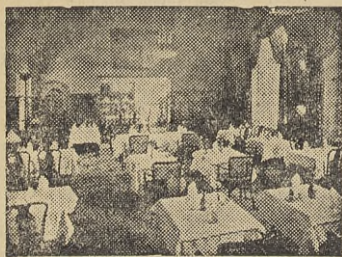
En bok om moderskap.

I en liten bok på 90 sidor redogör Torborg Ottosdotter för de fysiska och psykiska förnimmelser hon erfarit under tiden strax före sitt första havandeskap, under grossessens och förlösningens förlopp och under de allra första dagarna efter det lilla barnets ankomst.

Det är en ganska ovetande ung kvinna, som går in i denna tid av ovana och hitills okända förhållanden, och trots läsan det av läkarböcker om barns tillkomst förblir hon till följd av överkänslighet och motvilja för en del fakta alltjämt oviss, undrande och fruktande inför det, som skall vederfaras henne. Den hjälp, som i brist på erfarenhet kan hämtas ur ett någorlunda säkert vetande, går hon på så sätt miste om.

Författarinnan gör en berättigad vidräkning med allmänheten. A ena sidan fordrar den, att barn skola födas och talar om »moderskapets helighet». A den andra tål den inte att se en blivande mor ibland sig och utsätter henne för näsvist tilltal på gatorna.

Hon utslungar också ett kraftigt »jag anklagar» mot läkarvetenskapen, som på ett område, där männen äro fullkomligt säkra på att undgå personliga smärtor, icke gjort samma ärliga försök som på andra dess verksamhetsfält att bemästra de mångfaldiga lidandena. Först när tiden för havandeskapet förkortats och förlösningens plågor avlägsnats, säger

Restaurang
Port Arthur
Blekingegatan 40
(Hörnet av Götgatan)
Bra matställe

Natt över Tyskland.

Ingen må förtänka mig att jag lånar denna titel från Vera Figners bok, när det finns statsmän, som låna hela parti-program, forma om dem en smula — tillräckligt för att suddas ut gränserna — och sedan med hypnotisk makt hamra in dem i massornas medvetande.

Hitlers ursprungliga partiprogram var till 90 procent en omformulering av det tyska kommunistiska partiprogrammet. Den tordåga beständsdel, som han själv lagt till var till 5 procent judefråga och 5 procent nationalism. Att upptagandet av det proletära programmet var ett medvetet schackdrag bevisas av det råd, som Hitler gav de engelska fascisterna: *Först och främst gäller det att söndra arbetarklassen — sedan går allt lätt.*

Men hur kunde han vinna sådana anhängarskaror? Det är den ständigt återkommande frågan. Med tillhjälp av sitt program vann han först en del av de tyska arbetarna, som tröttnat på den kommunistiska politiken i Tyskland med dess taktiska felgrepp och hoppades att äntligen få slå till under hakkorset. För den lägre medelklassen var det national-socialistiska partiet som skapat, ty den ekonomiska nöden berövade den varje möjlighet att leva efter sitt stånd och proletariseras kunde och ville denna lägre medelklass icke. Samma sak gäller för den högre medelklassen, som dessutom är konservativt inställd och som önskar återställa ett förkrigstillstånd, under vilket det åter skall finnas klassmässigt fungerande möjligheter att komma sig upp. För att samla de små företagarna under samma fälttecken satte Gottfrid Feder, Hitlers specialist på teori, ihop ett finansprogram, av vilket man kunde förstå att Hitler ville skydda privatföretagarna, om man tolkar det från den sidan. Men man kan också tyda programmet så, att arbe-

tarna lovas ett förställdande av alla produktionsmedel. Storförslagen kan man säga att Hitler vann genom sina personliga uttalanden, storgodsägarna lovade han skydd för deras egendom och åt småjordbrukarna å andra sidan kolonisationsmöjligheter och jord samt befrielse från skatter och skuldsättning.

På det sättet utlovade han hela tiden åt den ena befolkningsgruppen det, som han från motsatt utgångspunkt också lovade den andra. Om han nu kan ta sig ut ur denna politik av växelvis tillstoppade hål är det något som man kanske kan beundra — eller också inte, ty han förfogar ju nu över statens maktmedel och kan alltså med våld stoppa till de mest gapande luckor.

Emellertid vann han sina största anhängarskaror genom att växelvis på olika sätt lägga ut sitt program. Att hans väpnade kårer under tiden ständigt växte är lätt att förstå med hänsyn till tyskarnas romantiskt-militaristiska inställning. Men vad som trots allt inbringade honom de flesta rösterna framgår ur det miljonfaldigt upprepade uttalandet att »nu får han visa vad han kan, kan han ingenting kommer han att fällas av sitt eget folk».

Jag kan inte finna detta riktigt logiskt. För det första förfogar Hitler nu över alla medel att hålla sig kvar. Om därtill, utan hans åtgöranden, konjunkturerna skulle vända sig, kommer man att i Tyskland tillskriva detta Hitlerregimens förtjänst och hans ställning blir därmed oerhört starkt befäst. Detta i sin tur skulle medföra sådana följder för arbetarklassen för vilka man redan nu ser mönstret i Tyskland.

Trots allt är det kanske ännu inte natt över Tyskland. Men svavelmättade bruna moln hänga över landet och de komma inte att kunna sopas undan så snart.

Jo -H.

särskilda stadganden, i England, voro arbetarkornas hälsoförhållanden beklagliga före kriget. När kvinnorna under åren 1914—18 efter männens avresa till fronten intogo deras platser i fabriker och fingo höjda löner, förbättrades deras hälsoförhållanden betydligt. — När männen efter kriget återtagit sin ställning inom industrin, trängdes arbetarkorna ånyo tillbaka till hungerlöner, och deras sanitära förhållanden blevo åter lika dåliga som förut.

Fattigdomen är i sig själv en ständig och djup orsak till ansträngningarna och till det minskade motståndet mot alla sjukdomsfaktorer. En illa när människa befinner sig i ett tillstånd av ständig trötthet. De farligaste, mest hälsovådliga och svåraste yrkena äro de illa betalda yrkena, då armodet oupphörligt undergräver arbetarskans krafter. De illa betalda yrkena äro också omoraliska, ty de driva arbetarskan in i prostitutionen under alla dess former.

Hittills har varit fråga endast om kroppsarbetet. Men enligt I. A. B:s broschyr är detta arbete icke det enda, som innebär fara för kvinnornas hälsa. »Det intellektuella arbetet torde också vara en orsak till större sjuklighet bland kvinnorna. Samma konstaterande har gjorts beträffande de kontorsanställda.» — Detta är det första vägmärket på det s. k. beskyddets väg för de intellektuellt arbetande kvinnorna och de kontorsanställda. Skall man förklara också dem okunniga och utan uppfattningsförmåga till den grad, att man måste framtaga dem rättig-

heten att ordna sin egen tillvaro? Arbetslösheten tilltager, befattningarna äro sällsynta; männen vilja förbehålla dem åt sig. Alla medel lämna sig för männen, när det gäller att jaga bort kvinnorna: det falska medlidandet, lögnen och förtvyllet från de orättvisa lagarna, d. v. s. från »rätten», som förenar sig med styrkan för att krossa de mindre väl beväpnade.

Vilken slutsats skall man dra av detta studium annat än den, att varje avlönat arbete, vare sig intellektuellt eller kroppsligt, är skadligt för kvinnan? Det borde därför förbjudas henne. »Kvinnan», säger detta studium, »borde hos oss anses som ett kulturbegrepp snarare än som ett arbetsbegrepp».

Kvinnan har blivit inordnad bland barnen och ungdomen, i en lägre klass av arbetare. Till hennes frihet tages ingen hänsyn: tvång och inskränkningar påtrugas henne såsom de icke fullvuxna, hennes lön nedbringas.

Emedan hon är lägre avlönad än arbetaren, är arbetarskan för honom en fruktad och avskydd medtävlare. Den nuvarande arbetslösheten gör honom skarpare än någonsin i kampen mot henne. Han äsyftar att jaga bort henne från största möjliga antal sysselsättningar; och då de skäl, som åberopas av hans befullmäktigade ombud för att påtvinga kvinnan särskilda bestämmelser, se ut som den uppenbara människokärleken, stödas de av allmänna opinionen, som är okunnig i denna sak. Hon är på samma gång oskäligt utnyttjad av arbetsgivaren, som betalar henne otillräckligt, och förföljd av sin manliga medtävlare, som — i stället för att hjälpa henne att förvärva en rättvis lön — hänsynslöst söker framtaga henne hennes levebröd.

Kampen från männens sida mot den, som de kalla »en oredlig smygkonkurrens», liksom arbetarskans oskäliga utnyttjande och slaveri skola aldrig upphöra förrän den dag, då kvinnan intagit sin plats som vuxen människa vid man-

Akademisk duell.

Från de sista dagarna i april och ett långt stycke in i maj pågår så gott som dagligen doktorsdisputationer på Karolinska Institutet — en akademisk vär har blommat upp och mänsklighetens förord av forskningresultat blir dagligen — på ett synligt sätt — utfyllt och berikat.

Måndagen den 1 maj var turen kommen till medicine licentiaten *Andrea Andreen-Svedberg*, som med brio försvarade en avhandling över skillnaden mellan blodsockerfördelningen i mänskligt och djuriskt blod. Den akademiska traditionens allvarliga former bildade som alltid vid sådana tillfällen en lustig men stilig ram kring innehavarna av det moderna och sakliga dramats roller. De tre opponenterna, två herrar och en dam, avgävo sittande, som sig bör, sina anmärkande och erkännande ord för att till sist resa sig och i högtidlig, väljudande utformning meddela slutordet. Respondenten, svart och rak och smal och oförskräckt som en nutidskvinna anstår, fick stående framför svarta tavlan uppfånga och återgälda replikerna — allt efter månhundraårig tradition.

Fakultetsopponenten, laborator *J. E. Jorpes'* kritiska anmärkningar voro både många och delvis skarpa. Liksom stadionskådaren ser segerchanserna på fotbollsplanen flyttas från sida till sida, vika och tränga fram på nytt, kunde åhörarna i den till sista plats fyllda lärosalen följa

replikernas klang och effekt — innehållet i det lärda meningsutbytet var det väl endast ett fåtal som tillförlitligt kunde kontrollera. Med saklighet och friskt humor bemötte respondenten angreppen och uttalade som sin övertygelse, att när framtiden en gång skulle ge sin lösning på de nu oförenliga punkterna, skulle såväl fakultetsopponenten som hon själv vara tillräckligt good sports för att glädjas åt lösningen, oberoende av vem av dem som hade fått rätt.

Respondentens egen förste opponent *dr Harry Lundin* var inte så blodtörstig utan lade rätt snart sin uppskattning för det utförda arbetet inför respondentens fötter och därefter kom tredje opponenten fru *Elin Wägner*, som i helt *Elin Wägners* stil, allvarlig och lågmält tog publiken till fånga så att den jublade av skratt och tog sig den högst akademiska friheten att applådera. Men tredje opponenten försvarade sin publik med att det var första maj och därför kunde vara tillåtet med en demonstration.

Det var för lekmanåhöraren en i många avseenden utsökt uppvisning i ordets fäktkonst i hög klass och ren stil och inför vilken man vågar insmyga ett litet extra ord av beundran för fin kvinnlig slagfärdighet — det vetenskapliga ordet kan sedan med fullt förtroende överlämnas till de lärda professorerna på första bänkraden. *Casan.*

Svenska kyrkan i Leningrad.

En svensk sjöman berättar vid återkomsten från en långtur:

Att det finnes svenska kyrkor lite varstans i världen, är en känd sak. Men att det finnes en svensk kyrka även i Leningrad är det nog inte många, som veta utav.

Svenska kyrkan är förresten den enda kyrka i hela Leningrad, som icke har blivit förvandlad till klubbhus, biograf eller någon annan inrättning. Den står där likadan i dag som för 20 år sedan, har bara blivit lite skamfilad utav väder och vind, annars är den sig lik. Vaktmästarinna för kyrkan är en gammal svenska, änkefru *Anna Holmberg*, änka efter en verkmästare, som på 1890-talet utvandrade till Ryssland, men som nu är död sedan några år tillbaka. Fru *Holmberg* är frisk och kry, fast hon är 70 år, och kyrkan, som hon har värdat i 35 år, är hennes ögonsten.

Fru *Holmberg* talar om, att det sedan revolutionen inte har varit någon gudstjänst i kyrkan. Då splittrades svenskar. Förut hölls det regelbundet gudstjänst varje söndag, men numera är jag så gott som ensam, säger fru *Holmberg*. En och annan gammal svensk finnes det nog här ännu, men inte är det många, som väl är, för det är hårda tider i Ryssland med stora umbäranden. Ända vill jag inte härifrån, så länge jag får behålla kyrkan i fred, men hur länge det blir, är inte gott att veta. Allt som oftast komma de hit från olika klubbar och be att få nycklarna till kyrkan, för klubben har tänkt att använda den till klubbhus, men jag ber dem då vara vänliga och gå till det svenska konsulatet med sitt ärende, för där är nycklarna. Jag vet, att dit går de aldrig, utan det blir tyst och lugnt en tid igen, tills någon an-

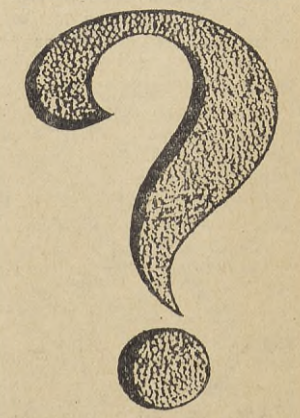
nan klubb kommer och hämtar samma svar. I femton år har de sprungit här för att få kyrkan, men än i dag står den tom och bara väntar på att få brukas till det ändamål, som den är avsedd för.

Fru *Holmberg* har trots sin höga ålder två stora städningar att sköta om varje dag. Det är två konsulater om tillsammans 18 rum, som hon skall städa varje morgon, och på detta försörjer hon sig. Inte blir det något över, utan det är nätt och jämt så att hon kan leva. På morgnarna, när hon är färdig med städningen, får hon ställa sig i kö utanför någon livsmedelsbutik för att få den lilla ransonen utav livsmedel. Allting fås på kort, och det som inte fås på kort, är så kolossalt dyrt, så att hon i alla fall inte har råd att köpa.

Att stå i kö har blivit så vant här i Leningrad, säger fru *Holmberg*, så jag tror inte en ryss kunde leva numera, om han inte finge lov att stå i kö. Köer står det överallt. Vart man än vänder sig måste man stå i kö för att komma in, och många gånger är det det trevligaste man har, för humöret är märkvärdigt nog det allra bästa i dessa köer. Här får man veta allt möjligt, både det som har skett och sådant som kanske kommer att ske, så att någon tidning behövs man sällan studera för att få reda på nyheter.

Många gånger är det förargligt, när man kanske har stått utanför en livsmedelsbutik i fem—sex timmar, och så just när man kommer till dörren, har varorna tagit slut. Då är det inte annat att göra än att gå hem och vänta till en annan dag, då ett nytt lager inkommer och hoppas på bättre tider då. Jag skall tala om, att dessa sista tio år har jag skrivit upp varje timma, som jag har stått i kö, och sammanlagt har jag stått fyra år, två månader och tio dagar. Det låter otroligt, men det finnes de, som har stått mycket längre.

Edvin E. Eliasson.

Råd och Rön

FOTVÅRD

Har Ni det besvärligt med Edra fötter och ben? Har Ni svårt att få lämpliga skodon? Vänd Eder då med förtroende till

Ingrid Hudbergs Fotvård

Gävlegatan 4, vid Vanadisplan. Ben- och fotbehandling. Flerårig praktik. OBS! Besök även i hemmen. Beställ tid pr Telefon 32 06 06.

HOTELL — PENSIONAT

BERGSTRANDS HOTELL-PENSIONAT
Alla moderna bekvämligheter. Moderata priser. Enkelrum från 4:— Dubbelrum „ 6:—
Birger Larssons Gatan 41 A¹¹ (nära Stureplan)
Tel. 103120. 216028

TAPETSERARE

J. L. NORDGREN

Fleminggatan 9—11. Tel. Kh. 76 34. Specialité: *Bäddmöbler* och *sängkläder*. Tagel, Krollsplint, Glansull, Fjäder och Dun till billigt pris. Omstoppning och renovering av möbler och madrasser utföres omsorgsfullt.

TRIKÅVAROR

Ester Nilssons Trikkåaffär

Mästersamuelsgatan 42. Tel. 10 51 27. *Dam- och herrunderkläder* i även extra storl. från förstklassiga svenska fabriker. Klädningar. Strumpor i ylle, bomull, konstsilke och flor. Knävarmare och maggördlar. Billiga bestämda priser.

ÄKTA HANDVÄVT

Kinesiskt Råsidan

(direkt imp.) i alla färger och prislägen. *Handknypplade spetsar* m. m. ENGSTRÖM & ENGSTRÖM Dalagatan 34, 1 tr., kl. 10—5. Tel. 31 29 20.

MÖBLER

ENRUMSMÖBLER

Ex. »Lars» ..... Kr. 450:—
»Set» ..... » 550:—
»Brio» ..... » 600:—
»Viking» ..... » 625:—
Bonad björk.
ERNST KARLSON.
Sveav. 108 (m. emot Stadsbiblioteket.)

TVÄTT

Vårby Tvätt

garant. väl utförd tvätt m. soltorkn. vid sjö. Obs! Inga frätande tvättmedel. Hämtar i Sthlm, Appelviken, Råsunda, Djursholm, Lidingsö, Tullinge, Rönninge, Södertälje m. fl.
Ring Fittja 70.

Ingen hy är så dålig att den icke kan bli bättre efter behandling med

Landéns lavendeltinktur

Ingen hy är så vacker att dess färgning inte skulle behöva underhållas genom behandling med

Landéns lavendeltinktur

Skyddande, renande och uppriskande. Erhålles hos parfymhandlare till 2:—, 4:— och 8:— kr. pr flaska. Den gammalmodiga flaskan och etiketten garanterar att innehållet är

Landéns lavendeltinktur

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:25, kvartal kr. 1:75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933
Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A.-B.

gör lönen dryg — köp kooperativt

SÖRMANS Thé
uppskattas av alla finsmakare. Endast en kvalitet. Den bästa. 1/4 kg. blyförpackningar Kr. 4:—.

SÖRMANS
REGERINGSGATAN 4 och HAMNGATAN 8
STOCKHOLM